

1.4. Ühtne energiaturg läbi võrgueeskirjade

III energiapaketi eesmärk on luua toimiv energia siseturg Euroopas. Konkurentsile avatud energia siseturg annab Euroopa tarbijatele võimaluse valida erinevate tarnijate vahel, kes pakuvad elektrienergiat ja gaasi turupõhise hinnaga. Teiselt poolt saab nüüd energiaturule siseneda rohkem ettevõtteid, sh on sisenemine lihtsam ka väiksematel ettevõtetel ja võimalus ka nendel, kes investeerivad taastuvenergiasse.

Euroopaülese toimiva gaasi siseturu tekkimisele on veel mitmeid takistusi. Liikmesriikide vaheliste ühenduste võimsus on ebapiisav, mõningate liikmesriikide vahel puuduvad veel ülekandevõimsused ning gaasiturud ei ole veel ühendatud. Isegi kui liikmesriikide vahelised ühendused on olemas, ei ole turureglid veel piisavalt ühtlustatud, mistõttu on tehingukulud osades piirkondades ebamõistlikult kõrged. Tekivad turubarjäärid eelkõige väiksematele ettevõtetele. Liikmesriikide energiaregulaatorid ei kasuta alati kõiki oma õigusi ja võimalusi, et olemasolevaid reegleid kehtestada. Seetõttu on enamikus liikmesriikides energiaturud endiselt väga kontsentreerunud ning uusi iseseisvaid tarnijaid on vähe.

Selleks, et tagada III energiapaketiga püstitatud eesmärkide täitmine ning soodustada hästi toimiva ja läbipaistva hulgimüügituru teket, mida iseloomustaks kõrgetasemeline maagaasi tarnekindlus, on kehtestatud määrus 715/2009. Määruse eesmärk on kehtestada piiriülest maagaasiga kauplemist käsitlevad õiglased ja mittediskrimineerivad eeskirjad ning suurendada sel viisil konkurentsi energia siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude konkreetset eripära. See hõlmab ühtlustatud põhimõtete kehtestamist seoses piiriüleste ülekandetasudega ning olemasolevate ühendusvõimsuste jaotamist turupõhiselt. Nimetatud eesmärkide täitmine viiakse ellu läbi ühtsete võrgueeskirjade (*Network Codes*) väljatöötamise ja rakendamise kõigis liikmesriikides.

Võrgueeskirjade väljatöötamine algab Euroopa Komisjoni poolsest „aastase prioriteetide nimekirja“ koostamisest, kus käsitletakse teemasid, mis peaksid võrgueeskirjades sisalduma. Seejärel koostab ACER nn. raamsuunised (framework

guidelines), mis seavad põhimõtted konkreetsete võrgueeskirjade koostamiseks. Euroopa ülekandevõrkude operaatorite organisatsiooni ENTSO-G (European Network of Transmission System Operators for Gas) eestvedamisel toimub võrgueeskirjade arendamine. Võrgueeskirjade arendamisel on jõutud etappi, kus kõik on saanud juba heakskiidu Euroopa Parlamendis ning käimas on nende rakendamine. Võib öelda, et Euroopa-ülesed võrgueeskirjad määratlevad otsekohalduva raamistiku, aga konkreetsemad ja täpsemad piirid määrab iga liikmesriik ise. Tulevikus võib võrgueeskirju ka juurde lisanduda. Vt. ka Joonis 5.